

Predikan i Kyrkhults kyrka 2010 av Tobias Bäckström

Heliga trefaldighets dag

"Gud – Fader, Son och Ande"

2 Mos 3:1-15

Rom 11:33-36

Matt 28:16-20

De flesta svenskar är döpta i Fadern, Sonen och den helige Andes namn. Men frågar man folk i allmänhet så är det inte så vanligt att man beskriver Gud som treenig när man får frågan. Treenigheten är lite satt på undantag, den finns där men är den viktig? Spelar det någon roll om Gud är treenig eller inte?

Matteus låter sitt evangelium avsluta med ett sändningsord till lärjungarna, ja till hela Kyrkan: "Gå ut...". Och det är i den treenige Gudens namn som de ska gå ut, döpa och lära. Här i slutet av Matteus så har vi det allra tydligaste ordet att Gud är treenig även om det antyds på en rad andra ställen. Gud är en i tre och tre i en.

Treenigheten är ett mysterium som vi aldrig helt kan greppa eller förstå. Och det förstås, hade vi kunnat det så hade det inte varit ett mysterium. Treenigheten handlar om vem Gud är i sig själv, bortom orden, bortom allt vad vi kan föreställa oss. För många är det teologiska språkbruket kring treenigheten, som till exempel formuleringarna i Nicenum obegripliga. Som att Sonen är född av Fadern före all tid, född men inte skapad. Och Anden som utgår av Fadern och Sonen. Det är inte fel att försöka förstå, bara man har i minnet att det finns en gräns för det mänskliga förståndet. Självklart kan vi inte helt förstå Gud.

Men med mänskliga bilder kan vi ändå få en aning om hur Gud kan vara en och tre samtidigt. För att man ska kunna lyssna på en sång så behövs en melodi, en text och någon som sjunger. Solisten, melodin och orden utgör tillsammans sången. Alla tre behövs, tar man bort en så försvinner sången. Ändå är de tre inte samma sak, de är lätta att skilja åt.

Treenigheten innebär att å ena sidan dra upp gränser och å andra sidan hålla samman. De olika personerna är olika, samtidigt som det råder enhet. Läran om treenigheten balanserar mellan två ytterligheter. Och därför blir det inte oviktigt vad vi faktiskt tror om Gud. Säger vi att treenigheten är oviktig och tar bort den så intas tronen antingen av den Ende, den ensamt upphöjde. Den som kräver underkastelse, den som rymmer inte bara det goda utan även det onda. Den som så helt tar över så att kärlek och frihet inte får någon plats. Om det bara blir en person överst på pyramidens topp så blir det viktigast ordet att beskriva Gud; allsmäktighet. Men eftersom Gud är treenig och inte den ensamt upphöjde så är de viktigaste orden att beskriva honom: kärlek och relation. Visst är Gud också den upphöjde, den allsmäktige, men det är inte de orden som kommer först, som de hade gjort utan treenigheten. Och framför allt så är Gud inte ensam.

Men tar vi bort treenigheten så kan man också hamna i det andra diket, där Gud blir opersonlig, ett med allt. Där alla gränser tas bort och där allting upplöses. Och en Gud utan gränser leder snart till att även människan förlorar sina gränser och sin värdighet. Gud är ju den yttersta verkligheten, varifrån allt annat kommer ifrån. Och då grunden för tillvaron är dimmig och konturlös så leder det till en liknande uppfattning om världen i övrigt.

Vi människor börjar så lätt rationalisera, förenkla. Treenigheten handlar om att å ena sidan dra gränser och å andra sidan, hålla samman. Att inte betona det ena på det andras bekostnad är inte alltid enkelt men ändå viktigt. Lära och liv hör samman, som vi tror lever vi. Lära övergår snart till liv. Tror vi att Gud är den Ensamt upphöjde härskaren så kommer vi leva förkrympta liv i rädsla för honom. Och tar vi bort den personlige Guden, suddar ut alla gränser, så finns det ingen som vi kan ställas till svars inför och då blir allt tillåtet. Gränsen mellan rätt och fel kommer då också att suddas ut. Därför är det inte oväsentligt vad vi tror om Gud.

Treenigheten är inte bara en lära som man formulerade en gång i kyrkans forntid. Treenigheten är verklig här och nu. Men det handlar inte i första hand om att tänka rätt om treenigheten utan framför allt att leva i den. Hela vårt liv, från dopet i Fadern, Sonen och den helige Andes namn sker i treenigheten. Relationerna mellan de tre gudomspersonerna är en förebild för oss. Denna enhet som inte upphäver utan fullkomnar mångfalden. Vi försöker ofta skapa enhet genom att ta bort skillnader. Först när alla är lika och tycker och tänker likadant kan vi undvika konflikt. Men de tre personerna i Gud är inte likadana. Fadern är den utgivande. Den som ger av sig själv till Sonen. Sonen är den mottagande, Sonen äger inget av sig själv utan tar emot allt av Fadern. Och Anden utgår från Faderns och Sonens gemensamma relation. De behöver inte suddas ut sina gränser för att uppnå enhet.

Kyrkans djupaste väsen är denna försonade enhet och det är vårt uppdrag att synliggöra den. I varje mässa finns treenigheten närvarande. När vi har burit fram nattvardsgåvorna så ber vi Fadern att han ska sända sin Ande över våra gåvor av bröd och vin så att de blir Sonen, Kristi kropp och blod. Vi tar emot Kristus men utan Fadern och Anden hade vi inte kunnat göra detta. Du blev döpt i den treenige Gudens namn, och nu får du gå fram till nattvardsbordet i samma namn, Fadern, Sonens och den helige Andes namn.